

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Strada Iuliu Maniu Nr. 36.

Cenzurat.

Fapte, 4, 31.

MARELE PRAZNIC DELA SIBIU

Astăzi și mâine, poporul românesc din Ardeal și Banat își va desfășura steagurile credinței străbune în cetatea nemuritorului Andrei Șaguna.

România întregită a văzut serii nesfârșite de serbări naționale, menite să pună în evidență importanța hotarelor dobândite și puterile de viață nebănuite, ce clocotesc în interiorul lor. În schimb a înregistrat prea puține demonstrațiuni colective de proporții mari, cari să sublinieze valoarea strălucitelor bogății religioase ale sufletului românesc.

Și oricât ar slăvi unii efectele pretinse suverane, ce le produce Statul prin metodele lui politice, va trebui să se recunoască sincer, că fără minunata sevă creștină-ortodoxă, ce fierbe în toate celulele solului nostru, nu se poate imagina consolidarea definitivă la care aspiră unitatea națională înfăptuită în 1918.

Iată de ce Biserica străbună, și în deosebi ramura ei ardeleană, a căutat dela început să lupte cu însuflețire, pentru afirmarea credinței ortodoxe în toate domeniile vieții publice. Ea a sunat deșteptarea spirituală, chemând pe toți la altarele vechilor noastre tradiții, pentru ca luminați de cuvântul amvoanelor și animați de pasiunea realizărilor mântuitoare, să coborâm pe pământul Patriei bucuriile împărăției lui Dumnezeu.

În slujba acestei apostolii religioase-naționale au fost puse o serie de instituțiuni noi, socotite indispensabile pentru solidarizarea sufletelor și garantarea izbânzilor.

Așa a luat ființă și F. O. R., puternica organizație mireană din Mitropolia Ardealului, care răspunde aici, și unor înalte misiuni speciale, ce nu se pun ortodoxiei din celelalte provincii ale Țării. De aici interesul neobicinuit cu care este urmărită activitatea și evoluția ei rapidă.

După ziua istorică și covârșitoare de 5 Martie 1933 dela Cluj, avem convingerea depînă, că soborul dela Sibiu nu va fi cu nimic mai pre jos, sub aspectul măreției și avântului, ce-l va însufleți. Dimpotrivă, nădăjduim că-l va depăși cu mult.

Pentru că, deo lată cu congresul mirenilor cărturari, se vor întruni, în acelaș oraș de faimă veche, membrii celor două mari asociații ortodoxe: a preoțimii și tinerimii din Ardeal și Banat. Alăturând și mulțimea de misionari ai Oastei Domnului din împrejurimi, cum și prezența țărânimii de prin admirabilele sate sibiene, vom avea una din acele gigantice manifestări religioase-naționale, care sub conducerea tuturor Episcopilor noștri veniți acolo, vor da măsura imenselor forțe morale, deținute de Biserica ortodoxă în destinele Statului românesc.

În perioada atât de tulbură și de primejdioasă de azi, când ne îngrozește dramatismul asasinatelor satanice, iar înlăuntru ne agită valul de imoralitate și provocațiuni catolice, este o datorie supremă pentru Biserica noastră să pună în mișcare toate resursele ei spirituale, spre a revărsa peste Țară darurile ei harice de învoire și mântuire, și de a înfrâna cu energie toate curentele dușmane și „frățești“, cari lovesc în unitatea noastră națională și religioasă.

Iată, semnificația impresionantă și excepțională a formidabilei manifestații ortodoxe, din Sibiul luptelor și gloriilor netrecătoare.

Conștienți de acest fapt, nu ne îndoim, că ea va fi socotită ca o piatră de hotar în revizuirea metodelor noastre de muncă, potrivit cu datorile sporite ce ne revin, spre a merge cu pași siguri spre triumful idealurilor național-religioase ale Bisericii străbune.

Congresul Frăției Ortodoxe Române.

Comitetul central de direcție — având binecuvântarea arhierescă — invită pe membrii asociației cum și pe toți bunii români ortodocși la

Cel dintâi congres general anual al „Frăției Ortodoxe Române“, care va avea loc la Sibiu în Teatrul orașenesc, în zilele de 27, 28 și 29 Octomvrie 1934, cu următorul

PROGRAM:

Ziua de 27 Octomvrie, ora 4 d. m.: 1. Ședința Consiliului general al Asociației în aula Academiei teologice;

Ora 6 d. m.: 1. Slujba privegherei și 2, mărturisirea membrilor, cari vor să se împărtășescă a doua zi.

Ziua de 28 Octomvrie, ora 9 dim.: 1. Liturghie arhierescă în Catedrala Mitropolitană; 2, împărtășirea membrilor asociației de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae cu taina sf. cuminecături; 3. chemarea Duhului Sfânt;

Ora 11 dim.: Deschiderea congresului general în sala Thalia.

1. Cuvântul Președintelui.

2. Cuvântul P. S. S. Chiriari.

3. Salutul autorităților, al societăților religioase și culturale românești. (Asociația clerului „A. Șaguna“, „Oastea Domnului“ și Soc. tinerimii „Sf. Gheorghe“).

4. Constituirea biroului și alegerea Comisiunilor (pentru înscriere de membrii, propuneri etc.);

Ora 1 d. m.: Masa frățească în sălile restaurant. Boulevard;

Ora 5 d. m.: Conferință publică ținută de către dl Octavian Goga, membru al Academiei române, fost ministru, în sala Teatrului Orașenesc; conferința va fi încadrată în cântări executate de Societatea „Sf. Gheorghe“ a tinerimii.

Ora 9 d. m.: Concert religios în Catedrala Mitropolitană, sub conducerea maestrului T. Popovici. În cadrul concertului Î. P. S. S. Mitropolitul Nicolae va vorbi despre *Autonomia Bisericii*.

Ziua de 29 Octomvrie, ora 8 dim.: Liturghie arhierescă în Catedrala Mitropolitană;

Ora 10 dim.: 1. Ședință publică în aula Academiei Teol.;

2. Citirea raportului general;

3. Rapoartele comisiunilor;

4. Propuneri (cari trebuie prezentate în scris, cu 8 zile înainte de congres, comitetului de direcție, Cluj, Palatul Episcopesc);

5. Votarea moțiunii;

6. Închiderea congresului;

Ora 3 d. m.: 1. Pelerinaj la mormântul Mitropolitului Andrei Șaguna dela Rășinari;

2. Parastas și cuvânt de pomenire.

În vederea actului solemn al împărtășirii colective cu taina sf. cuminecături în Catedrala Mitropolitană, membrii asociației noastre sunt rugați a se pregăti sufletește încă de acasă.

Cu ocazia congresului, secția Sibiu a F. O. R. organizează în aula Academiei Teologice o expoziție retrospectivă a scrisului ortodox din Ardeal din cele mai vechi timpuri până azi.

Deodată cu congresul general al F. O. R.-ului, se vor întruni tot la Sibiu și celelalte două mari societăți ortodoxe, a-nume: „Asociația Clerului Andrei Șaguna“ și Societatea „Sf. Gheorghe“ a tineretului.

Direcțiunea generală C. F. R. a acordat o reducere de 75% pentru toată țara, cu ocaziunea congresului nostru, valabilă între 26—30 Octomvrie inclusiv.

Secretar general:
I. MATEIU.

Președinte general:
SEXTIL PUȘCARIU.

Preotul și crâsnicul.

„Doamne iubit-am buna podoabă a casei Tale...”

O altă persoană intimă preotului în lucrul celor sfinte este crâsnicul bisericii. Acest om cinstit, creștin bun și care se obosește mult pentru biserică, ales nu chiar dintre oamenii cei mai de frunte din sat, are datoria de-a se îngriji de curățenia și ordinea din biserică. Pe lângă aceste îndatoriri un preot ce are de scop binele și înflorirea bisericii sale, se va îngriji ca această persoană să-i fie nu numai un om care se îngrijește de rânduială și curățenie în biserică, de toate cele trebuincioase sfintei slujbe, ci să-i fie un ce indispensabil, un „mic diacon.”

Pe crâsnic și-l alege preotul. Un preot, sigur nu va alege un moș bătrân cu care nu se poate înțelege în șoaptă în sfântul altar, sau care nu vede paiangeni și praf de pe pereții și icoanele bisericii, sau care abia își trage picioarele tropăind pe pardoseala bisericii, ci își va alege o persoană tânără, cu vederi mai înaintate în ce privește podoaba bisericii, cu bunăcuviință și pătruns de sentimentul supunerii. Va avea apoi grijă ca cel ce va fi ales de crâsnic să nu fie un om apucător, lacom și neîndestulit. Persoana aleasă o va educa în așa fel ca biserică în scurt timp să-i fie de model în ce privește curățenia. Serviciul divin să decurgă liniștit și în biserică să nu se audă decât suspinele rugăciunii. O biserică în zilele în care trăim fie chiar și o biserică simplă de lemn, nu se poate închipui încărcată prin toate unghiurile cu pânze de paiangeni, cu sfintele icoane așezate strâmb pe pereți, cu straturi groase de praf așezate peste tot în urma măturatului, cu padimentul stropit cu ceară de lumini, etc. De aceste lucruri cred că e convinsă toată lumea. Biserica să fie într'adevăr casa bunului Dumnezeu, unde creștinul să se simtă „ca stând în cer”, care să obicinuiască pe oricine de-a avea pretenția ca și casa și toate ale lui să fie după cum le vede cele din biserică. Acestea

sunt cele mai mari îndatoriri ale crâsnicului. Vremile de azi și un preot simțit, îl mai îngreuiază și cu alte îndatoriri, pe cari acest creștin bun le primește bucuros, fiind toate numai spre lauda și spre preamărirea lui Dumnezeu. Este o poruncă în biserică noastră, așezată și în scris în cărțile serviciilor divine, ca în cursul sfintei Liturghii să se facă rugăciuni pentru călători, bolnavi, morți, etc. Pentru a cere acest serviciu, în unele biserici oamenii intră în altar, să vorbească direct cu preotul, făcând gălăgie și conturbându-l poate în cel mai însemnat act. Acest lucru nu-i cuviincios și nici nu-i frumos. Cu acest serviciu trebuie obișnuit crâsnicul, care pe-o bucată de hârtie să însemneze călătorii, bolnavii, morții, să încaseze tot el acea mică remunerație și bucățica de hârtie s'o ducă în altar atunci, când preotul are nevoie de ea.

Peste săptămână diaconul suplinește pe crâsnic. Trebuie obișnuit ca și crâsnicul să fie în stare a suplini pe cântăreț. Într'un sat am văzut un crâsnic care nu numai că se îngrija ca preotul să aibă: vin, apă, cădelnița, hârtia cu pomenirile, ci ajută preotului la încheierea proscomidiei răspunzându-i: Mărire... Și acum... Doamne miluește-ne (de trei ori). Întru numele Domnului... Părinte binecuvântă. În această formă acest însemnat act din sfânta slujbă, nu va fi bagatelizat, ci făcut cu toată solemnitatea și credința. Crâsnicul, care aci ia parte activă, se va umplea de duh și nu se va întâmpla ca acest om intim al preotului să-l tradeze, ci va fi un soldat care va apăra biserică și persoana preotului. Aici m'am gândit atunci când am zis că crâsnicul să fie și un „mic diacon” într'o biserică din sat.

O altă îndatorire a crâsnicului este ca atunci când vede că în biserică se află vre-un străin sau intelectual stând într'un loc mai ferit, să-l poftască într'un loc mai de frunte.

Un crâsnic nu împodobește numai biserica, ci și împrejurimile ei.

Într'un loc sădește un pom. Dincolo tae o creangă uscată dintr'un pom sădit de înaintași. Într'o parte face o laviță pe care să se odihnească creștinii, ce vin mai de vreme la biserică. Face o frumoasă impresie, în curtea unei biserici, și un strat cu flori de unde să rupă crâsnicul câte un buchet pentru sfânta masă. Și așa biserică și împrejurimile ei, să fie un

raiu, un loc tainic, unde să te retragi de sgomotul lumii și să cugeți profund la viață.

Celce astfel își vede de biserică și în această direcție îndrumă personalul ei, dovedește suflet și înțelegere într'un chip mult mai superior a misiunii sale și iubește buna podoabă a casei Domnului.

Pr. AXENTE TOMUȘ

CAD FRUNZELE...

Răulețul își mână cu iuteală ne-bună apa rece, lovind pietrele cu putere. Soarele s'a ascuns de mult, iar norii se mișcă îngrijați pe cer, ca niște armate ce se pregătesc la luptă. Pe malul râulețului, între arinii văduviți de frunze, o ființă omenească e muncită de gânduri... E tânăr. Fața lui deasemenea e tânără, având barba abia mijită. Fruntea lui e încrețită, iar ochii deși ațintiți spre un punct fix, nu-i aduc sufletului nici o nou-tate. Preocuparea lui e de natură sufletească. Contemplă natura după impresiile avute mai înainte.

Cad frunzele. Vântul le suflă, le adună grămezi prin gropi. Umezeala le va înmuia, putrezirea le va schimba ființa și în curând un lînțoliu alb de zăpadă va acoperi totul...

Cad mereu frunze îngălbenite și lui i-se par picuri de sânge, cari se scurg din vinele lui, deschise pentru a scăpa de viață. Tipătul unei găște sălbatice e strigătul său de durere, iar mișcarea crengilor de arini bătute de vânt, un cutremur de groază, un cutremur pornit din toate încheeturile sale. Contemplarea naturii îi întărește intristarea din sufletul lui.

— Unde îți mâi tu apele râuleț săltăreț?.. Nu știi nici tu, nici altul. În lumea ta totul e o jucărie. N'ai rost, n'ai o țintă. Cât ești de prostuț? Îți trăiești viața fără știință și fără libertate... Mergi tot înainte, fără să știi pentruce. Ești îngredit în drumul tău de doi țărnișari răi, cari nu te lasă să te abați dela voința lor. Ești silit să mergi tot la vale, tot mai înainte, tot mai jos. Tu nici nu urci cel puțin în drumul tău, cap plecat!.. Ce josnicie!

Privi în jur și aceeași soartă o găsi la toate lucrurile, animale, plante, pietre.

— Frunzele par'că știu pentruce trăiesc, sau altele? Mici lucruri moarte, mici vietăți, nu au un rost în lume. Orice lucru, orice bucurie a lor se isprăvește cu moartea. Toate trec din lume fără urmă. Trai cu sfârșit nu e mare lucru. Iată voi frunze, voi nașteți cu zimbetul vieții pe buze, înveseliți natura prin nașterea voastră. Prin veselie voastră vă faceți datoria de-a lucra în cea mai mare ordine. Câtă viață, câtă fericire trebuie să fie între voi când soarele primăvăratec vă dă lumină din prisos, când picurii de rouă strălucesc ca argintul în bătaia soarelui!.. Dar fericirea voastră e trecătoare. Sunteți lovite pe neașteptate de moarte. Pieriți. Natura nu vă mai poate suferi. În curând vă va acoperi cu straturi groase de zăpadă pentru a scăpa de voi...

„O nemernicie a vieții!.. O, răutate a naturii!.. Îndată ce nu mai ai nevoie de aceste lucruri, îndată ce nu-ți aduc vre-un folos, le ștergi din cartea vieții!.. Care-i rostul acestui joc pe care nu-l înțeleg?..”

Se opri... Un șarpe negru cu pânțele, alb pe vremuri strălucitor dar acum plin de praf, cu pielea aproape uscată, deabia târându-se, înainta pe lângă el. Îl urmări cu privirea, mirat. Se opri în drumul dela marginea râulețului, apoi încolăcindu-se, se așeză într'o așteptare monotonă.

— Aceeași poveste! și acesta va muri!.. Cât de ager va fi fost cândva acest animal!?!.. Cu câtă poftă va fi încolăcit alte vietăți, pentru a le suga

FOILETON

Generalități asupra Sfintei Scripturi.

(Urmare)

VI. Demnitatea de crezare a Noului Testament.

Tradiția de aproape 2000 ani este izvorul de o incontestabilă valoare din care se alimentează argumentarea demnității și lipsei de erori a cărților Noului Testament. Ea are avantajul de a cuprinde date desfășurate într'o clară lumină istorică. Dela Mântuitorul până în zilele noastre totul poate fi controlat și autentificat.

Din două motive Noul Testament se impune cu o deosebită autoritate. Își reduce originea la martori oculari ai evenimentelor descrise și cuprinde adevărul integru și nefalsificat.

1. Două din evangheliile canonice sunt scrise de apostoli ai D-lui, deci martori oculari ai vieții și activității lui. Celelalte două de-o absolută identitate în descrieri se reduce la doi ucenici apostolici, cari pe de-o parte stau sub influința alor doi

apostoli de seamă „Petru și Pavel” pe pe altă parte scriu într'un timp când trăiau încă mulți din cei ce l'au cunoscut pe Isus, contactul cu ei este un prețios izvor pentru scrierile evanghelice.

Toate celelalte scrieri ale N. T. sunt o oglindă fidelă a evoluției bisericii creștine în secolul I. Fără excepție sunt scrise de apostoli, fiind adreseate diferitelor comunități existente, în timpuri de grele încercări.

Privite din acest punct de vedere c. N. T. este greu a trage la îndoială demnitatea lor de crezare. De aceea critica raționalistă în tendința de le diminua autoritatea încearcă să le transpună într'o epocă posteroară apostolilor. Până azi nu se prea poate lăuda cu vre-un apreciabil succes, istoria fiindu-i el mai mare pofrivnic.

Istoriceste este dovedit că la finea sec. I. și începutul sec. II., cel puțin evangheliile sunt citate în scrierile părinților apostolici: Ignatie, Policarp, și Clemente Romanul și Varnava.

Epistolele nu sunt amintite, nu fiindcă n'ar fi existat, ci cuprinsul lor nu găsește aplicare în scrierile amintiților părinți. Că existau însă alături de evangheliile se vede din așanumitul fragment

Muratorian, care se reduce la mijlocul sec. II și care vorbește despre un canon al N. T. compus din 4 evg. Fap. Ap. și 13 ep. ale ap. Pavel. Dacă în mijlocul sec. II poate fi vorba de un canon, atunci fără îndoială, singuraticele cărți cari îl constituiesc apar cu decenii înainte. Reprezentanții celei mai vechi tradiții: Papia, Policarp și Irineu pe drept cuvânt numesc pe autorii sfinți, apostoli ai D-lui Isus Hristos.

Garanția originii lor apostolice ne-o oferă biserică străveche. Autoritatea apostolică înaintea comunităților este atât de mare, încât impun cu sfințenie orice produs spiritual al lor. Scrierile apostolice sunt considerate drept suprema comoară spirituală. Sunt transcrise și împrumutate dela comunitate la comunitate. Cine ar fi îndrăsnit să schimbe ceea ce apostolul a scris? Sau care altă scriere de origine streină indiferent de conținut, ar fi putut sta alături de cele apostolice? Precauțiunea merge atât de departe, încât chiar și scrieri apostolice multă vreme sunt suspectate. Avem cazul ep. c. Evrei; ep. lui Iacob, Iuda, II III Ioan și Apocalipsa.

În fine și forma literară ne vorbește despre apostoliceitatea cărților N. T. Nu-i permis să negli-

tot sângele? Acum mori și tu moșneag neputincios.

Deodată însă murmurul răulețului se schimbă în șoapte, cari devin sunete neînțelese, apoi cuvinte clare.

— Înzadar cauți răspunsuri la întrebări, cari nu te-au preocupat până acuma. Te întrebi despre alții când n'ai pus aceleași întrebări despre tine. Tu nu știi mai întâi ce rost ai în lume, cum vrei atunci să afli rostul nostru?.. Eu merg tot la vale, mărginit de acești doi țărni. Dar îngrădirea lor nu mi-i silită. Eu i-am săpat. I-am săpat pentru ca drumul să-mi fie mai ușor — drumul spre ținta mea. Am și eu o țintă, am și eu un scop. Trebuie să mă unesc cu alte răulețe și împreună să formăm râuri mari și acestea marea. Iar de acolo, prin nori și ploaie apa noastră udă pământul și-l va face roditor. Eu fac parte din acest cerc de muncă... Tu nu înțelegi acest lucru, tu nu ești legat într'un asemenea cerc. Te-ai lepădat de frații tăi ca să duci o viață singularică, să muncești singur. De aceea și ești departe de a-i înțelege

pe semenii de cari te-ai despărțit... Dar frunzele? Își au și ele rostul lor... să hrănească arborii. De îndată ce și-au isprăvit lucrul, mor. Și trebuie să moară. Dacă ar rămânea și ele peste iarnă, atunci tulpina n'ar fi în stare să le hrănească și pe ele și ar trebui să moară arborele întreg. Și atunci pentru ele, arborele întreg să moară? Ești gata de-a respinge totul pentru că lucrarea ta sufletească e negativă. Cautăți rostul și vei găsi și pe al altora.

Cuvintele devin iarăși șoapte, iarăși murmur. Nu înțelegea nimic din cele ce se petreceau... Se uită în jur să vadă nu cumva a fost cineva, care i-a vorbit? Dar nu era nimeni. Văzu doar șarpele, care se zbătea în ultimele clipe de viață. Era sbuciumul unui învins.

Vântul sufla tot rece. Un șarpe în mijlocul drumului își aștepta moartea; iar un tânăr se îndrepta spre casă, cu gândul de a-și găsi cărarea vieții, de-a se prinde într'un ciclu de activități.

Pr. ȘTEFAN MOLDOVAN

Cercuri religioase și conferințe preoțești.

Conferința preoțească a tractului Bistrița.

După obiceiul caz de întrunire preoțească în fiecare an de două ori, preoțimea din tractul Bistrița în ziua de 22 și 23 Septembrie 1934 a fost convocată în conferință tractuală în parohia Iuda. Acest fapt a fost în legătură cu repararea bisericii din loc și pentru a da fastul cuvenit sfințirii ei, a sosit dela centru și P. O. pâr. protopop N. Vasîu ca mandatar episcopesc.

Programul s'a început încă în seara zilei de 22 Septembrie când preoțimea prezentă a servit sfta Vercernic. A doua zi, la ora 8 dim., s'a început slujirea Utreniei în sobor și în continuare sfta Liturghie, sub conducerea P. O. pâr. prot. N. Vasîu. Între timp s'a făcut înconjurul bisericii cu citirea celor 3 evanghelii și obiceiul ceremonial al intrării în biserică.

Biserica plină de credincioși și bine curățită cum și corul tineretului din loc, au ridicat nimbul zilei. La priceasnă a vorbit foarte bine pâr. protopop N. Vasîu, despre biserică și însemnătatea ei ca loc de închinare. La sfârșitul sftei Liturghii a conferențiat preotul N. Cristea despre „Învățăturile Bisericii strămoșești și mijloacele de combatere a păcatelor mândriei, lux, sperjur și adulterului“ și prin expunerea făcută a atras atențiunea ascultătorilor. În urmă s'a servit panahidă pentru preoții și ctitorii bisericii.

Întrușiți apoi în casa ospitalieră a pâr. V. Deac, parohul locului, pâr. V. Mureșan ca delegat protopopesc deschide ședința conferinței, salutând în cuvinte frumoase pe P. On. delegat episcopesc. Urmează constituirea biroului și constatarea celor prezenți și apoi discuții asupra temei: „Preotul și politica, foloasele și desavan-

tajele ei pentru parohie, pentru credincioși și pentru preot însuși“. Fiind timpul foarte înaintat s'a discutat în principiu asupra atitudinii preotului față de politică și majoritatea mare a preoților s'a exprimat că:

a) Biserica ca instituție divină nu cadrează cu doctrina politicii, a cărei scop și mijloace sunt de multeori potrivnice evangheliei;

b) Preotul ca slujitor al altarului trebuie să fie purtătorul dragostei creștine între credincioșii săi și n'urmare va face politica binelui obștească și nu a intereselor de partid;

c) Preotul poate fi membru al unui partid, fără să oblige chemarea sa divină disciplinei de partid, decât în marginea chemării sale de păstor și slujitor al altarului;

d) Amestecul în luptele politice și n'propaganda acestora este cu totul condamnabilă pentru preot.

După comunicarea câtorva ordine administrative ședința se ridică și programul desfășurat spre mulțumirea noastră și a poporului nădăjduim că va fi folositor.

Pr. T. CIURUȘ

Conferința de toamnă din protopopiatul Tg.-Mureș.

Duminecă 14 Octombrie a. c., sârbătoarea „Preacuvioasa Paraschiva“, s'a ținut conferința de toamnă a preoțimii tractuale în comuna Corunca.

E prima conferință în această comună din săcuime, care în urma vitregiilor timpurilor aproape se desnaționalizase.

La ora 9, în sunetul armonios al clopotelor modestei bisericețe, preoții în număr de cinci, încep serviciul divin. Ceialalți frați preoți, conduc strana. Un cor de elevi de școală bine pregătiți de preotul local P. Mateiu, dau răspunsurile cuvenite.

La priceasnă tânărul preot C. Bădășan-Sâncraiu, își dezvoltă în prezența publicului predica ocazională luând ca motto din Ev. Luca c. VIII cuvintele: „Eșit-a sămănătorul“...

La urmă după un parastas pentru ctitorii și binefăcătorii morți ai bisericii, și după invocarea duhului sfânt președintele Șt. Russu, prin o cuvântare potrivită deschide conferința.

Urmează conferința părintelui A. Buda-Nasna, despre „Limbă și port“ scoțând în relief însemnătatea limbii și portului românesc, care începuse aproape a se uita, iar portul a se împetrișta cu caractere străine. Sfârșindu-se aceasta conferință destinată pentru popor, urmează conferința intimă.

Se citesc câteva din lucrările „Preoții și politica“ accentuând aproape fiecare conferențiar, că e bine ca și preotul să facă politică însă în cadrele legii divine a iubirii lui Hristos. Preotul departe de politica de partid, începând dela șefii conducători, și până la cel mai umil slujitor al altarului, să facă politica dreptății și adevărului, și să nu se lase ademeniți de vorbele dulci și promisiunile seci ale politicianilor ateți, cari numai sdruncină temelii bisericii.

Aici țin să remarc împrejurarea că la această conferință au asistat și doi vrednici bărbați ai bisericii noastre, Dr. A. Baciș adv. și președ. F. O. R.-ului, și primarul orașului Dr. E. Dandea prim-epitrop al bisericii noastre din Tg.-Mureș.

Fratele nostru în Hristos, Mateiu Morușca din Iclandul-Mare, ne destăinuiește la masa frățescă, cum o mână neagră din comuna sa, caută să-i zădărnicească toată munca. Fostul preot ortodox R. Câmpean, care de curând trecuse la religieuna gr-catolică, secundat de vreo 30 familii, cari trecuse și ele, și alimentați în parte și de propaganda unui fost ministru al domeniilor, fiu al aceluși ținut, caută teren prielnic de învrăjpire a credincioșilor, promișându-le biserică și alte ajutoare. Numitul preot trădător a donat spre acest scop lemne din pădurea sa, apucându-se chiar de zidirea bisericii.

În fața acestor dureroase stări, preoțimea tractuală în frunte cu prot. Șt. Russu și primarul Dr. E. Dandea, caută să lecuiească în parte măcar ranele sângerânde a acelor credincioși, dându-și obolul lor pentru terminarea construcției bisericii, care a costat aproape 3 milioane Lei; preoții solidari se obligă a jertfi din modestul lor salariu câte 100 Lei lunar, timp de 3 luni. Chiar cu această ocazie se face o colectă de 4000 Lei.

Pr. ALEX. RUNCANU

jam nici acest miloc de argumentare, fiind prea mult apreciat de critică.

Forma de expunere a c. N. T. corăspunde timpului apostolic.

„Această construcție literară, orientală, pare după analogia povestirilor învățătorilor iudei, parte după trebuințele catechetice, această formă de expunere atât de simplă și impresionabilă, deja după câteva decenii nu mai putea fi reprodușă exact. După ce „evangeliul“ a pătruns pe pământul greco-roman își apropie formele literare grecești. Stilul evanghelic apare ca ceva strein dar totodată distins. Limba greacă este ca un voal străveziu la aceste scrieri, al căror conținut cu puțină oboseală numai se lasă redus la mediul aramaic ori ebraic. Sunt observațiile lui Harnack un exponent al criticii moderne“).

De altfel trebuie să recunoaștem un progres înspre bine al acestei școli critice față de trecut. Până bine de curând ar fi fost o erezie afirmația că cel puțin unele scrieri ale N. T. aparțin sec. I., pe când azi se dă ca adevăr critic acesta.

¹⁾ v. Dr. Fr. Sawicki "Die Wahrheit des Christentum. p. 291.

2. Scrierile N. T. cuprind adevărul nefalsificat.

Autorii sfinți evident s'au nizuț a relata cât mai fidel evenimentele trăite. Personalitatea învățătorului lor ocupă locul prim în preocupările zilnice. Acțiunile lui se imprimă cu atâta putere în suflet, încât este o imposibilitate să fie piedute din vedere. Sunt în nota timpului când redau cu exactitate chiar cuvintele lui rostite la anumite ocazii. Talmudul ne arată că în școlile rabinice se pune mare pond pe reproducerea învățăturilor predate. Ori mai mult decât o școală rabinică este școala lui Hristos. El este învățătorul prin excelență nu numai față de ucenicii săi, ci față de toată lumea. — Dar nu numai că au posibilitatea de a scrie adevărul, ci și fac acest lucru. Apostolii nu pot fi considerați drept niște mincinoși, cari deservesc interese ascunse. Pentru evangeliul propovăduit merg până la moarte, ceace din punct de vedere psihologic este imposibil, dacă nu este expresia unei adânci convingeri.

Afirmațiile lor pot fi controlate de contemporani. Vorbesc despre fapte minunate petrecute în văzul mulțimei, de ce nu se ridică nici un glas împotriva-le? Singuri își dau seama de serviciul

prost ce le poate aduce lansarea unui neadevăr. Primirea unei noi credințe împreună cu riscuri, e făcută după mult control și chibzuială. Ar fi fost de ajuns o simplă mărire a lucrurilor pentru ca să zădărnicească întreaga activitate. Dar nu, apostolii își sprijină chiar reușita misiunii pe controlul mulțimii. Descriu lucrurile cu toată simplitatea istorică. Atâta viață pulzează în cuvintele nemeșteșugite, încât ni se pare că totul se desfășoară înaintea ochilor. Nimic nu e trecut cu vederea până nici gândurile lor de mărire când la început îi urmează lui Isus. Nici desiluzia divinului învățător când în cele mai grele clipe toți îl părăsesc. Figura lui mai cu seamă, este o pictură după realitate. Condeiu însă n'a putut prinde mai multe și mai bine notele caracteristice ale unei personalități. Astfel nu poate fi descris un ideal făuritor de o închipuire colectivă, ci numai o persoană reală, bine cunoscută.

Din toate aceste motive scrierile N. T. trebuie privite drept izvoare istorice pentru normele de credință. Dovezi mai puternice decât cele invocate în domeniul istoriei sunt inexistente.

(Va urma)

Prof. G. L. MUNTEANU

Sfințirea bisericii ort. din Toplița-română.

Duminecă 14 Octomvrie a fost sfințirea bisericii ortodoxe din Toplița Română (Mureș).

Biserica zidită acum 40 ani din piatră, într'un minunat stil gotic, așezată chiar în mijlocul comunei, de mulți ani necesită reparații radicale.

Preoții parohi Aurel Gliga și Gavril Maier au dat bisericii sesia preotească să se vândă creindu-se un prim fond de Lei 248.000.

Au mai donat material de 20.000 Lei fabrica „Ora“ din localitate, dl I. Stoian șeful organizației averescane din Mureș 10.000 Lei, primăria comunei 25.000 Lei, dintre cei 2500 de credincioși ai bisericii au dat numai o parte din ei, 40.000 Lei.

Din acești bani s'a reparat acoperișul, pereții, ușile, geamurile, etc. Catapeteasma a fost pictată.

Cheltuelile se ridică la suma de 280.000 Lei.

Până la primăvară a rămas să se facă și toată pictura. La rugămintea Consiliului parohial se crede că pictura va fi executată de renumitul pictor Belizare, al Sfintei Patriarhii.

Duminecă, 14 Octomvrie s'a făcut sfințirea provizorie de că-

tre delegatul P. S. S. episcop Nicolae Ivan al Clujului și Feleacului, prin prôtopolul Ioan Maloș.

Împreună cu cei doi preoți parohi a oficiat serviciul divin, iar răspunsurile au fost date de corul căminului fundației culturale ortod. „Patriarhul Miron“ din localitate sub conducerea d-lui N. Oprea, dir. școalei

Protopopolul I. Maloș a ținut predica zilei.

Preotul Gliga a făcut darea de seamă despre cheltuelile reparațiilor și donațiunile făcute de cei dreptcredincioși.

Au donat, câte 800 Lei d-nii prim-pretor Dr. I. Suceava, Dr. N. Vasu, notar Mircea Balomiri, C. Gagea, șeful gărei și Ilie Vodă, droghist și Eugen Boboc, total 4800 Lei.

S'a cumpărat un rând de odăjdii.

Dl epitrop Bucur Filimon și Bucur Dumitru a Bucalăului un rând vestminte 4200 Lei; Goia Gavil și Goia Grigore un rând odăjdii Lei 4400; Antal Ilie 1 pereche prapori negri Lei 1200; Antal Dumitru, cantor și Dușa Valeriu, negustor de lemne, 2 prapori; Veia Nicolae, 2 prapori cu Pop Ioan Lei 1200. A. G.

Manoperele uniaste.

O scrisoare deschisă a P. Sf. S. Episcopului R. Ciorogariu către dl canonic Dr. T. Mălaiu.

Domnule Director,

Mi s'a atras atențiunea la referata lui (s. p.) publicată în Nr. din 13 Octomvrie 1934 a „României Noui“ asupra congresului general dela Lugoj al „Agrului“.

În acea referată între alte incriminări la adresa bisericii ortodoxe se spune textual:

„Păr. Dr. Tit Mălai cu rara-i elocință arată cum în Oradea un ofițer a trebuit să dea o lecție episcopului, care-l ancheta pe chestia căsătoriei cu gr.-cat. Se cere congresului protest energic împotriva acestui sistem cu adevărat ridicol.“

Cum eu nu-mi aduc aminte să fi fost cândva dăscălit de vre-un ofițer, rog aici pe Domnul Dr. Tit Mălai ca în termen de 48 ore să-mi spună tot aici în public numele ofițerului cu indicația textului, timpului și locului unde mi s'ar fi aplicat lecția.

În nădejdea că veți aprecia interesul adevărului, Vă rog dle Director să binevoii a publica aceasta scrisoare deschisă în proximal număr al „României Noui“.

Oradea, 13 Oct. 1934.

Cu binecuvântare:

Roman Ciorogariu, episcop.

La această somațiune, profesorul acuzator răspunde foarte incurcat cu un „n'am zis, n'am auzit“, negând exactitatea reportagiilor date chiar de oficioasele uniaste.

Cu drept cuvânt spune „Legea Românească“ dela Oradea: „Nu credeți că ar fi fost mai onorabilă linia dreaptă de a spune înireg adevărul, căci murdăriile nu se spală cu șapte ape în chisăliță“.

Iată, ce înseamnă impertinența catolică! Și tot se mai miră că vine reacțiunea ortodoxă?

Noua reședință episcopoească.

Zilele trecute s'a produs un eveniment de mare însemnătate pentru Eparhia noastră: mutarea sfintei Episcopii în splendidul palat din piața Catedralei. După reparații mari, cari s'au ridicat aproape la o jumătate

milion Lei, P. S. nostru Episcop Nicolae a ajuns în sfârșit să se instaleze într'o reședință impunătoare, masivă și estetică — demnă de situația Bisericii dominante, dar și de monumentalitatea Catedralei.

În număroasele apartamente ale palatului episcopesc, s'au instalat toate birourile administrative, Academia Teologică, muzeul bisericesc, o frumoasă capelă, cum și o serie de instituții bisericești printre cari redacția gazetei noastre și sediul central al FOR-ului.

La intrarea principală s'a așezat în perete o placă de marmoră, cu textul următor:

Pentru îndreptarea nedreptăților trecutului Bisericii ortodoxe, ca o cinstire a Bisericii dominante, lipsite în trecut de sprijinul Statului, în timpul dom-

niei M. S. Regelui Carol II-lea și la stăruințele primului Episcop al Vadului, Feleacului Clujului, P. S. Sa Nicolae Ivan.

Guvernul român, prezidat de dl Gh. Tătărescu, fiind ministru de domenii V. Sassu, ministru al cultelor Al. Lapedatu, a dat Episcopiei noastre această reședință episcopoească în schimbul altei realități a Eparhiei în ziua de 2 Mai 1934.

Nu ne îndoim, că știrea aceasta va fi o bucurie deosebită pentru toți bunii ortodocși și Români patrioți.

INFORMAȚIUNI

PENTRU CONGRESIȘTII DELA SIBIU. Anunțăm, că s'a acordat pentru congresele dela Sibiu reducerea de 75% pe C. F. R. din ori ce stație a Țării, între zilele 26—30 Octomvrie inclusiv.

Îndemnăm călduros, clerul și mireni Eparhiei noastre să ia parte în număr cât mai mare. Legitimațiile de călătorie s'au trimis P. C. protopopi și oficiilor parohiale, de unde se pot cere.

Pentru catedrala din Tg.-Mureș. Catedrala din Târgu-Mureș este aproape terminată și sfințirea ei se va face în toamna acestui an. Pentru înzestrarea demnă a lăcașului mai trebuiesc mijloace pentru a căror realizare, comitetul parohial ort.-român din Tg.-Mureș se adresează din nou, cu toată căldura, către toți românii înțelegători, ca să ajute la desăvârșirea măreței opere, contribuind cu bani s'au obiecte la înzestrarea catedralei. Ofrandele se vor trimite pe adresa dlui președinte Ștefan Rusu, protopop și senator de Mureș, în strada Șaguna 12, la Târgul Mureșului.

Desvelirea monumentului luptătorului memorandist M. Veliciu la Chișineu-Criș. Duminecă, în 21 l. c. s'au desfășurat festivitățile cu prilejul desvelirii monumentului ridicat bătrânului memorandist Mihai Veliciu, mort în anul 1921. Programul a început la orele 9 dimineța, la biserica din comună. Au asistat d-nii Al. Lapedatu, ministrul cultelor, P. S. S. Episcopul Grigore Comșa, prof. Ion Lupaș, Mihai Mărcuș și numeroși intelectuali din județele Arad și Timiș.

În piața monumentului s'a ridicat o tribună unde au luat loc autoritățile. P. S. S. Episcopul Grigore Comșa a rostit o emoționantă cuvântare vorbind despre Mihai Veliciu și dl Ion Suciu, prin stăruința căruia s'a ridicat monumentul. Dl Al. Lapedatu a vorbit în numele guvernului, după care arhierul Andrei Crișan a citit omagiul

P. S. S. Roman Ciorogariu, care n'a putut participa. Dl I. Lupaș a adus prinosul Ligei Antirevizioiste, după care au mai vorbit d-nii Marius Sturdza, I. Suciu, Romulus Coțoiu, Iosif Moldovan, Lungulescu și Luca Pop.

Ofensiva catolică. Sub acest nume am denunțat războiul, ce ni s'a declarat de AGRU-L uniat la Lugoj. Simbriașii Vaticanului, după ce i-am luat de scurt, fac pe „deștepții“ și sau tăgăduiesc, ca prof. Tit Mălaiu, sau ne aruncă nouă invecțiva de provocatori. Cu alte cuvinte, adversarii noștri sunt de-o dezolantă rea credință. N'o să-i lăsăm însă, să speculeze naivitatea bunilor Români ai Țării, mai ales de dincolo de Carpați. De aceea, vom arăta și noi cum au discutat și ce hotărâri au luat împotriva ortodoxiei.

Trebuie să înceteze odată duplicitatea uniata, care de-o parte pretinde să fie considerată națională, iar de alta se infundă până în gât în catolicismul internațional, făcând cărdășie cu Episcopii Ungurilor, cum s'a întâmplat la Lugoj și zilele trecute chiar la Blaj.

POSTA REDACȚIEI

Dr. I. P., în Alba-Iulia. Rapsozii catolicismului dela „Unirea“ blajână, sunt — vorba d-tale — foarte amuzanți. Li prinzi cu mâța 'n sac, dovedind, că sunt niște învrăjbitori vulgari. Ei bine, d-lor recurg la diversiunea răsufletă a delicventului, care spre a se salva, aleargă și el cu lumea strigând „prindeți pe hoț!“ Și ne vorbesc de „educație“, din pricina unor „flori de stil“, ei foarte rafinații mediului aristocratic dela Blaj, scriind în aceeași coloană, cu candoare de vergură, despre „potlogăriile ortodoxe“.

Încolo, bieții valeți ai sf. Scaun, își fac curaj scoțând limba la noi, spre a ne arăta că nu se tem de reacțiunea dominantă. Ce tineri inocenți (ca toți „imberbii“!) Doar atâta, că-i cam supără „pădurea“ ortodoxă dela Sighet și expansiunea misionară dela Cluj. Ei vezi, asta n'o pot înțelege băieții uniști și de aceea spaima cu „ăzboiul confesional“. Și mai glăsuiesc ei și despre alte gugumării. Dar cine-i poate pedepsi pentru toate eclipsele de inteligență și de omenie?

Pr. A. G. în T. În adevăr, articolul e lung. Consimții la o reducere, ca să rămână ceva de spus și cu ocazia sfințirii definitive. Jertfa preoților locali pentru renouarea Bisericii este cu d'ept cuvânt impresionantă și pilduitoare.

Pr. I. A. în H. Așteptați soluțiunile Asociației preoților dela Sibiu în chestiunea (astei) Domnului.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.